Talousvaliokunnalle

17.2.2022

HE 9/2022 KT6 – sulkemiskorvaus ja kustannustuen jatko

1. HE 9/2022 laiksi yritysten määräaikaisen kustannustuen muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain 5 a §:ää (sulkemiskorvaus) ja 5 e §:ää (matkailu- ja ravintola-alan sekä tapahtuma-alan yritysten ja liiketoimintarajoitusten alaisten yritysten kustannustuki). Sulkemiskorvauksella kompensoidaan koronapandemian hallintaan liittyvien sulkemismääräysten ja yleisötilaisuuksien kieltämisen aiheuttamia vahinkoja yritystoiminnalle, kustannustuella kompensoidaan lievempien rajoitusten kielteisiä vaikutuksia rajoituksista kärsiville toimialoille ja yrityksille.

Yksittäisistä sulkemis-, kielto- tai rajoitusmääräyksien kompensaatioista ei säädettäisi tapauskohtaisesti rajoitusmääräysten suuren määrän ja vaihtelevan sisällön vuoksi, vaan kyseessä olisi yleistasoinen lakiin tai viranomaispäätökseen liittyvä toimi, jonka hakija osoittaisi. Valtiokonttori toimisi asiassa valtiontukiviranomaisena.

Lain 5 a § eli pienten yritysten sulkemiskorvaus koskisi alle 50 työntekijän yrityksiä. Tätä suurempia yrityksiä koskevan tuen lainmuutos edellyttää EU:n komission hyväksynnän, ja tätä koskevan 5 c §:n valmistelua jatketaan tämän HE:n jatkoksi. Isoja yrityksiä koskeva muutosehdotus tuodaan eduskuntaan, kun komission kanta on saatu.

Sulkemiskorvauksessa tukikelpoisia olisivat yritykset, joiden tilat on kokonaan tai merkittävältä osiltaan suljettu tai joiden järjestämä yleisötilaisuus on kielletty pandemian hallintaan liittyvän lain säädöksen tai viranomaismääräyksen johdosta. Samoin kieltoon rinnastettaisiin rajoitus, jonka johdosta tilaisuuden järjestäminen muuttuisi ilmeisen mahdottomaksi. Viran-

omaisen antama lievempi rajoitus tai suositus ei olisi tässä lainkohdassa tarkoitettu sulkemistoimi. Korvauksen piiriin eivät myöskään kuuluisi tilaisuudet, joiden osalta koronapassin käyttö olisi sallittu.

Tukikausi (21.12.2021-28.2.2022) ja tuen määrittelyssä käytettävä vertailukausi (1.12.-2021-28.2.2022) määriteltäisiin uudelleen siten, että ne ovat osin päällekkäiset. Tällä varmistetaan todellisten aiheutuneiden kustannusten korvaaminen. Korvauksiin oikeuttavat varsinaiset sulkemispäivät tukikaudelta.

Muista rajoituksista kärsineiden toimialojen ja yritysten korvauksia koskevaa 5 e §:ää muutetaan vastaamaan uusien ja jatkettujen rajoitusten aiheuttamaa kompensaatiotarvetta. Pykälän aikamääreet muutettaisiin uutta tilannetta vastaaviksi, tukikausi olisi 1.12.2021-28.2.2022 vertailukauden ollessa vastaava ajankohta kahden vuoden takaa ajalta ennen pandemiaa. Laki vastaisi muutoin pääosin voimassaolevan lain eli kustannustuen viidennen kierroksen sisältöä. Uusille yrityksille mahdollistetaan tuen hakeminen käyttämällä myöhempää, pandemian ajan vertailukautta. Omavastuuta ja liikevaihdon alenemaa koskeva prosentti laskettaisiin 30 prosentista 25 prosenttiin.

Tukien suuruudet vastaisivat määrältään ja menettelyltään pitkälle nykyisiä säännöksiä. Korvausten yhteenlaskettu yrityskohtainen maksimi olisi 2,3 miljoonaa euroa.

Lain tavoitteena on koronapandemian hallintaan liittyvistä kielto- ja rajoitustoimista kärsineiden yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen COVID-19 -pandemian aiheuttamassa vaikeassa tilanteessa sekä konkurssiin ajautuvien yritysten määrän vähentäminen järjestämällä yrityksille lisäaikaa toiminnan ja kustannusten sopeuttamiseen. Lain mukaisten tukien hakukaudet alkaisivat maaliskuusta 2022 lukien.

Arvio budjetointitarpeesta on seuraava: pienten yritysten sulkemiskorvaus 130 miljoonaa euroa kuukaudessa, kustannustuki 101 miljoonaa euroa. Suurten yritysten sulkemiskorvauksen osalta arvio on 10 miljoonaa euroa kuukaudessa. Koska sulkemiset eivät ole kaikkialla toteutuneet täysimääräisinä eivätkä myöskään koske koko tukikautta, ja tukitarpeissa voi olla päällekkäisyyttä eri tukimuotojen suhteen, toteutuma saattaa jäädä tässä arvioitua pienemmäksi. Kokonaiskustannusarvio tarvittavasta määrärahasta on 200 miljoonaa euroa.

Eräät OKM –hallinnonalan toimijat ja mm. kulttuurilaitokset eivät ole EU-yritystukilainsäädännössä tarkoitettu taloudellista toimintaa ja ovat näiden tukien ulkopuolella siltä osin.

Kaikkiin koronatukiin vaikuttaa EU:n valtiontukipoikkeusten kesto, joka on 30.6.2022 saakka. Mahdolliset jatkotoimet kuten tapahtumatakuun valmistelu ovat riippuvaisia tämän takarajan mahdollisesta jatkamisesta. Selvityksessä on, miten tapahtumatakuu voitaisiin toteuttaa EU:n valtiontukisäännösten puitteissa siten, että se olisi käytettävissä myös kesäheinäkuun vaihteen jälkeen. Tapahtumatakuu vaikuttaa alustavien tietojen mukaan jossain määrin onnistuneelta tukimuodolta, sillä tapahtumatakuun avulla järjestettiin vuonna 2021 lähes tuhat tapahtumaa, mutta tuen kustannukset jäivät vain 14 miljoonaan euroon.

Mikko Huuskonen, teollisuusneuvos, dos.

Elinkeino- ja innovaatio-osasto

Työ- ja elinkeinoministeriö